

## **Wskazania dla rodziców dotyczące ich udziału w procesie wspomagania rozwoju dzieci z niepełnosprawnością lub zagrożonych niepełnosprawnością.**

### **Okazywanie dziecku miłości**

- Podejmowanie bezpośredniego, fizycznego kontaktu z dzieckiem- rodzice starają się jak najczęściej brać dziecko na ręce, przytulać, głaskać, pieścić, kołysać. Czułe dotykają dziecko w trakcie zabaw paluszkowych, zabaw w wodzie, baraszkowania oraz codziennych czynności pielęgnacyjnych.
- Reagowanie natychmiast, z czułością- rodzice odpowiadają na wszystkie reakcje przywiązania, jakie dziecko ku nim kieruje. Traktują krzyk, płacz, kwilenie oraz reakcje mimiczne i ruchowe jako ważne i wskazujące sygnały, że dziecko potrzebuje ich bliskości i uwagi.
- Okazywanie dziecku radości i zadowolenia- czas spędzany z dzieckiem i wykonywane czynności są dla rodziców źródłem radości i przyjemności, a nie mozolnym obowiązkiem. Interakcje z dzieckiem nacechowane są ciepłem i serdecznością.
- Pocieszanie i uspokajanie dziecka- rodzice przytulają dziecko, łagodnie przemawiają i delikatnie kołyszają. Rozumieją, że dziecko jest rozdrażnione lub grymasi nie dlatego, że chce ich zdenerwować, ale dlatego, że źle się czuje.

### **Wrażliwe odpowiadanie na zachowania dziecka**

- Spoglądanie na świat oczami dziecka- rodzice rozumieją, że dziecko spostrzega świat inaczej niż oni. Mają świadomość, że szczególnie w pierwszych latach życia dziecko odkrywa otaczającą rzeczywistość ciągle na nowo.
- Wyczulenie na aktualny stan dziecka-rodzice trafnie odczytują niewerbalne sygnały samopoczucia fizycznego i psychicznego dziecka. Na przykład wiedzą, że odchylenie się do tyłu lub odwracanie głowy w bok jest sygnałem zmęczenia.
- Reagowanie na niewerbalne zachowania dziecka- rodzice są świadomi, że przed opanowaniem mowy dziecko sygnalizuje swe potrzeby za pomocą płaczu i innych reakcji niewerbalnych. Wiedzą, że dzięki ich natychmiastowym reakcjom dziecko uczy się posługiwać tymi reakcjami w sposób intencjonalny.
- Akceptowanie czynności podejmowanych przez dziecko- rodzice niezwłocznie i pozytywnie reagują na wszystkie działania podejmowane przez dziecko z wyjątkiem takich które są destruktywne lub szkodliwe.

### **Podzielanie tematu**

- Śledzenie kierunku uwagi dziecka- rodzice monitorują kierunek uwagi dziecka. Potrafią ustalić, jakimi przedmiotami, osobami i czynnościami jest zainteresowane. Potrafią dostrzec, kiedy dziecko przestaje się interesować jednym obiektem, a zaczyna innym.
- Zachęcanie dziecka do podejmowania zabaw- rodzice inicjują z dzieckiem krótkie zabawowe epizody w ciągu całego dnia w różnych, naturalnych sytuacjach, wiedząc jakie formy aktywności zabawowej preferuje oraz jakimi zabawkami najchętniej się posługuje.
- Wyczekiwanie na odpowiedź dziecka- rodzice sygnalizują dziecku, że powinno zainicjować interakcję lub odpowiedzieć na zachowanie, które do niego

zaadresowali, Spojrzeniem, wyrazem twarzy , postawą ciała, gestykulacją lub słowami komunikują dziecku, że spodziewają się jego reakcji i czekają na nią.

- Okazywanie dziecku radości i entuzjazmu- w kontakcie z dzieckiem rodzice okazują radość i zaangażowanie. Ich pozytywne emocje , ożywiona mimika i wyrazista gestykulacja zachęcają dziecko do zainicjowania interakcji.

### **Dopasowanie oddziaływań do potrzeb i możliwości dziecka**

- Uwzględnienie punktu widzenia dziecka-rodzice rozumieją oczekiwania, zainteresowania i zdolności dziecka, źródła jego lęków i radości. Potrafią ustalić na co jest szczególnie uwrażliwione, co wie i umie, co jest jego nagrodą, a co źródłem frustracji.
- Dostosowywanie się do sposobu postępowania dziecka- w trakcie kontaktu z dzieckiem rodzice naśladują zachowanie dziecka. To zachęca dziecko do powtórzenia zachowania i zazwyczaj zapoczątkowuje interakcję.
- Dostosowywanie się do porozumiewania się dziecka- rodzice porozumiewają się zgodnie ze sposobem, w jakim porozumiewa się ich dziecko .Na przykład odpowiadają gestami na gesty, wokalizacjami na wokalizację, słowami na słowa. W relacjach z dzieckiem rodzice posługują się tzw.” mową macierzyńską”.
- Dostosowywanie się do tempa aktywności dziecka- rodzice sygnalizują dziecku gotowość do podjęcia interakcji za pomocą środków niewerbalnych, a jednocześnie nie wykonują żadnych czynności. Dzięki temu dziecko samo może zdecydować , kiedy podjąć interakcję i na jaki temat.

### **Wzajemność w relacjach z dzieckiem**

- Przestrzeganie reguł zamiany ról-rodzice inicjują zabawy polegające na naprzemiennym wykonywaniu prostych czynności –na przykład w „ a-kuku lub „bierz- oddaj”.
- Podejmowanie zabaw dźwiękonaśladowczych- rodzice inicjują sekwencję dźwięków emitowanych kolejno przez niego i przez dziecko. W ten sposób ucząc dziecko podstawowej reguły konwersacji, jaką jest reguła naprzemiennego zabierania głosu.
- Zachęcanie dziecka do wypowiadania się- po wykonaniu czynności lub sformułowaniu wypowiedzi rodzic zachęca dziecko do udzielenia odpowiedzi: spogląda wyczekująco, uśmiecha się, podnosi brwi, rozchyła usta, gestykuluje.
- Ograniczenie własnej aktywności werbalnej- rodzic stara się mówić mniej i używać krótszych wypowiedzi. W zamian pozwala mówić dziecku. Nie niepokoi się ,że w interakcji z dzieckiem pojawiają się okresy milczenia.

### **Kierowanie zachowaniem dziecka**

- Stwarzanie dziecku okazji do dokonywania wyborów- rodzice oferują dziecku różne czynności i zabawki, aby mogło wybrać te , które są dla niego najbardziej interesujące. Szanują wybory dziecka i podejmują z nim wspólne działania

- Powtarzanie czynności sprawiających dziecku radość- rodzice włączają się do działania dziecka naśladowując je. W ten sposób mobilizują je do dalszej aktywności i doskonalenia określonych umiejętności.
- Ograniczanie liczby poleceń i zakazów- rodzice pozwalają „aby dziecko prowadziło” i dostosowują się do linii jego aktywności. Pomagają , podpowiadają, sugerują, zachęcają i komentują czynności dziecka.
- Zachęcanie dziecka do rozbudowywania działań- rodzice nakłaniają dziecko do użycia bardziej złożonych form zachowania, jeżeli zauważyli , że są one w zasięgu możliwości dziecka.